

Eseu- Camil Petrescu

Ultima noapte de dragoste
Intaia noapte de razboi

" Camil Petrescu creeaza si recreeaza un singur erou, om care isi risca viata in fiecare clipa, cu panica, cu aprindere, cu orbire, cu miscare catastrofica. si, in fapt, acest erou este Camil Petrescu insusi. "

Vladimir Streinu

Intre scriitorii romani care s-au afirmat intre cele doua razboaie mondiale, ori si-au continuat activitatea si dupa aceea, Camil Petrescu ocupa un loc aparte, fiind cel mai de seama romancier psiholog al acestei etape, un intelectual complex si rafinat, cunoscator al istoriei filosofiei si al esteticii literare, promovand el insusi metode moderne de elaborare si analiza.

Absolvent al Facultatii de Filosofie, cu doctoratul in specialitate, jurnalist, poet, dramaturg si romancier, el incearca sa introduca in romanele sale un nou stil de redactare, considerand ca nu doar evenimentele, in succesiunea lor fireasca, pot tesa intriga unei carti, ci ca traiurile omului, in raport cu aceste evenimente, conteaza mai mult si ca opera literara trebuie raportata mai ales la framantarile psihologice.

Romanele sale Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi si Patul lui Procust reflecta aceasta conceptie, la care mai adaugam ideea ca un scriitor nu trebuie sa aiba neaparat un talent literar deosebit, ci sa fie pe deplin sincer cu ceea ce infatiseaza, aceasta confesiune inlocuind chiar lipsa de talent literar.

" Primul roman al domnului Camil Petrescu, Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi, fusese romanul de doua fronturi, daca nu chiar de unul, daca socotim dragostea o lupta: a iubirii de femeie si de patrie, cu care se razboiese cu egala pasiune eroul sau de emotionanta aducere aminte, stefan Gheorghidiu. "

Perpessicius

In romanul Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi, Camil Petrescu continua seria investigatiilor sale psihologice. Publicat in 1930 si conceput mai intai sub forma a doua nuvele diferite: Ultima noapte de dragoste si Intaia noapte de razboi, autorul constata ca materialul adunat a fost prea mare, pentru a nu-l ispiți ideea sa-l uneasca intr-un singur roman.

De obicei, este greu de povestit un roman psihologic, in care preocuparea de baza a autorului nu pare nararea intamplarilor, ci analiza starilor sufletesti ale diferitelor personaje din etape succesive ale vietii lor, comparandu-le ori suprapunandu-le peste cele ale altor personaje, care au trait aceleasi evenimente ori au fost martore la ele. In acest caz, curgerea timpului nu mai este privita in succesiunea sa fireasca, amintirile readucand in realitatea imediata fapte de demult, in vreme ce actiuni petrecute de curand trec in umbra. Autorul revine, schimba termenii, compara personajele,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

cauta noi amanunte ori alte semnificatii, scriind un roman al sinceritatii depline.

In Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi intamplarile sunt narate la persoana intai, imbinand doua experiente fundamentale: cea a iubirii si cea a mortii - traite de un singur personaj: povestitorul stefan Gheorghidiu - unirea ambelor experiente simbolizand, de fapt, triumful vietii asupra nimicniciei umane.

Cel mai inteligent tanar de la Facultatea de filosofie se indragosteste de Ela, o studenta de exceptie a generatiei sale. Iubirea lor imbina armonios spiritualul cu senzualul, dandu-le impresia unei fericiri depline.

Dar situatia se schimba odata cu moartea unchiului Tache, care-i lasa lui stefan Gheorghidiu o mare mostenire. Imbogatiti pe neasteptate, cei doi tineri intra in lumea mondena, participa la baluri si petreceri, excursii si mese festive, fac vizite la mosiile prietenilor. Din aceste momente insa, Ela isi schimba unghiul atentiei de la sotul sau spre un elegant dansator, domnul G., model de comportament in societate, de cochetarie frivola in toate locurile pe care le frecventau acum cei doi soti.

In inima lui stefan Gheorghidiu, iubirea se transforma in gelozie si neliniste. O vizita la o vie din Odobesti, in drum spre care Ela sta in masina alaturi de misteriosul domn G., petrecerea, dansul, la care ea il prefera tot pe acesta, plimbarea nocturna, la care parca nici nu-l mai recunoaste pe stefan, acordand toata atentia sa de femeie, care stie sa se faca placuta, numai gratiosului dansator - maresc intr-o singura noapte drama geloziei lui stefan Gheorghidiu, pana la catastrofa.

Furia sa impotriva Elei este atat de mare incat se intoarce singur la Bucuresti si aduce in patul conjugal o femeie de strada, pentru a se razbuna pe sotie. Dar dilema daca este inselat ori ba nu este elucidata pe deplin, deoarece stefan Gheorghidiu este mobilizat la unitatea militara, in vederea pregatirilor ce se faceau pentru primul razboi mondial. Cantonat intr-o garnizoana de pe granita, de langa Campulung-Muscel, el afla ca Ela s-a mutat in acelasi orasel de munte pentru a-i dovedi sinceritatea, iar cei doi devin, pentru scurt timp, din nou fericiti. Pentru scurt timp, deoarece gelosul ofiter aude de la comandantul sau ca in oras a poposit un monden corespondent de razboi, domnul Gregoriade. stefan Gheorghidiu pleaca, chiar in noaptea aceea, la Campulung, ca sa-i surprinda pe cei doi; dar o gaseste pe Ela singura.

Incepe razboiul si jurnalul de front al povestitorului este imprumutat personajului sau. intaia noapte de razboi este sangeroasa si cumplita, iar in capitolul Ne-a acoperit pamantul lui Dumnezeu ni se descrie o batalie cu multe victime, in care este ranit si stefan Gheorghidiu. El intelege ca, in fata atrocitatilor razboiului, gelozia nu mai are nici o importanta. Este internat intr-un spital, unde-l viziteaza Ela, ru-gandu-l sa treaca pe numele ei o pane din lirele pe care le aveau in banca. Lecuit de gelozie, dezamagit si generos, acesta ii daruieste Elei nu numai banii ceruti, ci si o casa, pe care o mostenise la Constanta, de la unchiul sau cel bogat. Romanul se incheie fara a afla daca gelozia eroului a avut o baza reala ori a fost numai un fruct al imaginatiei sale.

Poate ca cel mai reusit roman romanesc interbelic, Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de

razboi, prezinta unele elemente de natura estetica si compozitionala deosebite: roman al iubirii, roman psihologic, romanul unui intelectual de inalta tinuta morala, pentru care adevarul si cinstea sunt elemente calauzitoare ale existentei sale, - povestit la persoana intai, cu sufletul pe buze, convingator ca si marturisirile lui Proust - prozatorul francez, care devenise model in literatura universala...

Drama intelectualului, atat de dotat si totusi neadaptat junglei sociale in care traia, izolarea si suferinta, sacrificiul de sine in numele unei idei: iata ce se poate citi in paginile cartii si in sufletul autorului.

Compozitia si stilul folosite dovedesc pentru prima data ca acea sincronizare cu literatura europeana, pe care o dorise atat de mult criticul literar Eugen Lovinescu, acum se infaptuise cu adevarat.

PATUL LUI PROCUST

"De doua fronturi e si noul dumisale roman. Patul lui Procust, un front al iubirii, in care experientele erotice sau numai sentimentele din intaia campanie (se face paralela cu Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi, n. n.) sunt urmarite in multiple si variate sectoare si, am zice, cu un termen generic, un front social, cu nenumarate incursiuni in toate directiile vietii contemporane: arta, ziaristica, politica etc. "

Perpessicius Romanul Patul lui Procust este o demonstratie a noilor idei creatoare ale autorului, prezentandu-ne povestea unei iubiri nefericite, din punctul de vedere a trei personaje: al lui Fred Vasilescu, fiul rafinat si sportmen al altui personaj, aproape analfabet, bogatasul Vasilescu Lumanararu, din Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi; al misterioasei doamne T., o eleganta si subtila vanzatoare la un magazin de mobila de lux, si al autorului, la care se adauga, in mod indirect, parerea lui Ladima, poet nefericit si sarac - exprimata prin scrisorile de dragoste ale acestuia catre Emilia Rachiteanu, o actrita de mana a doua, de care fusese indragostit.

Elaborarea obisnuita a romanului, bazata pe o succesiune de intamplari si imagini, e inlocuita de o serie de documente literare: scrisori, extrase din ziare, dosare de existenta, comunicate autorului de Fred Vasilescu, de doamna T., de Emilia, ori decupate de el din presa vremii, scriitorul aparand in postura de judecator moral, care nu are alt rol decat sa adune aceste materiale si sa le prezinte cititorului, dovedind viata misterioasa a personajelor sale, pentru a descoperi, dincolo de faptele obisnuite, lucruri si amanunte, adevarata semnificatie a existentei acestora.

Astfel conceput, romanul este alcatuit din trei scrisori ale doamnei T., la care se adauga jurnalul intim al lui Fred Vasilescu, incredintat scriitorului cu putin timp inainte ca eroul sa moara intr-un tragic accident de avion, in care sunt incluse si scrisorile lui G.D. Ladima, catre Emilia, un epilog, povestit de Fred Vasilescu, un alt epilog, relatat chiar de autor, precum si numeroasele note de subsol ale scriitorului, care se constituie astfel ca un personaj observator, fara a-si asuma un rol determinant in evolutia destinului eroilor sai.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Doamna T. ne spune o neplacuta poveste de dragoste cu un oarecare D., care o simpatiza de peste cincisprezece ani, dar ea nu il placea, fiind indragostita de un baiat monden, notat in roman cu X., despre care autorul afla abia mai tarziu ca nu este altul decat Fred Vasilescu.

Pentru a dezlega misterul iubirii doamnei T., scriitorul il abordeaza pe Fred Vasilescu, pe care il indeamna sa-si scrie memoriile, determinandu-l astfel sa se destainuie.

Dar Fred nu-i raspunde decat mai tarziu, dupa intalnirea in fata Teatrului National cu o fosta actrita, ce-i starneste doar dezgustul si despre care va relata apoi in jurnalul sau, incercand sa imbine povestea Emiliei Rachiteanu cu propriile sale intamplari si amintiri despre doamna T. Astfel, Fred Vasilescu afla, in Patul lui Procust, ca pe Emilia o iubise si G. D. Ladima, poet de talent si jurnalist incoruptibil, firele vietii lor impletindu-se in jurul acestei actrite frivole.

Faptul ca intreaga poveste se dezvaluie, intr-o dupa amiaza calduroasa de vara, in patul actritei, explica si metafora alegerii titlului romanului, pornind de la o aluzie la vestitul pirat din antichitate, Procust, care avea obiceiul sa mareasca ori sa scurteze calatorii, dupa masura patului sau, altfel spus, sa-i omoare, pentru a le fura bunurile. In cazul romanului lui Camil Petrescu, e vorba, bineinteles, despre valori ce pot fi destainuite, adica amintirile ori scrisorile personajelor, care vor fi remodelate pe masura unui roman. Autorul nu incearca sa dea verdicte, nici solutii, concluziile urmand a fi trase chiar de cititor, care devine colaborator la actul de creatie al autorului si al celorlalte personaje povestitoare.

Scriitorul nu da retete artistice, in afara unor concepte generale asupra modului de creatie, oricand spiritul novator al cititorului putand redescoperi alte semnificatii, abia sugerate de Camil Petrescu, dar introduse cu dibacie in tesatura romanului sau.

JOCUL IELELOR

"Teatrul lui (Camil Petrescu, n. n.) este cel putin in prima instanta un teatru realist in genul Ibsen sau Cehov; ca om de teatru, teoretician si pedagog in materie de regie, Camil Petrescu merge pe curba Antoine-Stnislavski-Copeau-Jouvet-Dillin, adica pe o linie care, cautand o anumita disciplina interioara, nu a aderat niciodata in dramaturgie, nici in regie la experientele sioniste si la un teatru abstract, ca al lui Lucian Blaga."

Alexandru Paleologu

Omul care a vazut idei, Camil Petrescu nu se putea opri in dezbaterile sale filosofice si estetice fara a scrie si cateva piese de teatru, intre care amintim: Jocul ielelor, Act venetian, Suflete tari, Danton, Balcescu, Mitica Popescu, Caragiale in vremea lui si altele.

Cea mai interesanta piesa ramane Jocul ielelor, alcatuita pe la varsta de douazeci si doi de ani, dar finalizata si prezentata pe scena abia in 1965, adica spre sfarsitul carierei sale literare.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Autorul marturiseste ca piesa a fost conceputa in aceasta varianta in urma intoarcerii de la o bataie cu flori, de la sosea, ca un act de revolta impotriva impartirii societatii in bogati si saraci.

Ultima varianta estompeaza oarecum pornirile initiale, accentul punandu-se pe drama suflenteasca a eroului principal, Gelu Ruscanu, ziarist la Dreptatea sociala, unul dintre polemistii cei mai cunoscuti ai vremii.

El detinea o scrisoare, din care reiesea ca ministrul justitiei, serban Saru-Sinesti, a devenit bogat in urma asasinarii unei rude batrane, a carei avere a mostenit-o. Scrisoarea provenea de la sotia ministrului, Maria Sinesti, care il iubea pe Gelu Ruscanu. Publicarea acesteia ar fi dus la caderea ministrului si ar fi avut urmari neplacute pentru intreaga lui familie. Astfel, se reia varianta tragica a Scrisorii pierdute, de I. L. Caragiale, dar aici nu mai e vorba de o pierdere, ci de incredintarea unei taine, chiar din partea aceleia ce va deveni victima, iar scopul publicarii nu mai era santajul politic, ci dorinta de a infaptui un act justitiar, adica de a demasca imoralitatea si crima savarsita de un om care se afla in fruntea celor ce imparteau dreptatea.

Numai ca asupra lui Gelu Ruscanu incep o serie de presiuni, in primul rand din partea lui stefan Saru-Sinesti, care incearca sa-l convinga ca nimeni nu va da crezare unei scrisori de dragoste de la sotia celui ce urma sa devina victima, ca nu ar fi corect sa se bazeze pe o corespondenta intima, a unei femei care tine la el, si s-o faca publica.

Apoi intervine matusa lui Gelu, cea care il crescuse de mic, el fiind orfan de mama - aceasta explicandu-i faptul ca tatal lui stefan Saru-Sinesti incercase in tinerele sa-l salveze de la sinucidere pe tatal ziaristului, platindu-i la jocul de carti o datorie de onoare, si ca, deci, fiul ar trebui sa-i fie recunoscator ministrului justitiei. Dar Gelu Ruscanu este atat de hotarat sa restabileasca adevarul, incat trece si peste memoria tatalui sau, socotind ca, daca acesta a gresit odinioara, nu mai poate fi reabilitat postum.

Ultima interventie vine din partea Mariei Sinesti, care-l roaga pe Gelu sa n-o jigneasca public si sa se gandeasca la consecintele sociale ce s-ar ivi dupa dezvaluirea continutului scrisorii sotului sau, pe care ea i-o incredintase intr-un mod particular. Spre final, acesta ii strecoara un pistol - gest semnificativ, care va avea mai tarziu urmari tragice.

Afland de la matusa lui ca, de fapt, tatal sau nu murise intr-un accident de vanatoare, cum i se spusese, ci ca se sinucisese din pricina unei femei - povestea lui Ladima si a Emiliei se reia in alta varianta - o anume actrita vulgara, Nora, el devine tot mai obsedat de gandul sinuciderii.

Evenimentul care il determina la infaptuirea acestui gest tragic este ca unul dintre colegii si tovarasii sai de lupta, Praidă, ii cere lui Gelu Ruscanu sa renunte la publicarea scrisorii, in urma unui santaj moral exercitat asupra Partidului Socialist de ministrul justitiei, care le promisese, in schimbul tacerii, ca va elibera pe un luptator de-al lor, bolnav... Gelu Ruscanu se supune acestei interdictii de partid; in schimb, se sinucide cu pistolul incredintat de Maria Sinesti.

Titlul metaforic Jocul ielelor sugereaza ideea luptei dintre adevar si himerele celui care vedea idei. stim ca ielele sunt acele zane iluzorii care joaca noaptea intr-un luminis de padure, iar flacaii care

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

le zaresc isi pierd mintile. in cazul piesei lui Camil Petrescu, Jocul lelelor este jocul de idei, si, cu toate ca, la inceput, personajul parea unul dintre sufletele tari create de autor, prin sinuciderea sa, acesta se dovedeste un intelectual complexat si infrant.

Piesa Jocul ielelor ne prezinta o actiune complicata si sugestiva. Explicarea ei, intr-o anumita etapa, s-a facut pe baza aderarii scriitorului la ideile socialiste, dar - silit sa faca un astfel de compromis - autorul isi ia masuri de aparare, dand operei sale o semnificatie neasteptata: moartea eroului luptator este o dovada a neadaptarii intelectualului la conditiile unei lumi nedrepte.

Prin opera sa complexa, ca structura, compozitie si bogatie de idei, Camil Petrescu se dovedeste un autor profund, intr-un continuu dialog cu sine si cu surprizele vietii, un filosof adaptat la principiile estetice ale literaturii, un creator modern si de neintrecut pana astazi.